

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu

Arkadiusz Myrcha

DPK-I.053.8.2026

Warszawa, 09 kwietnia 2026 r.

Pan

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na wystąpienie z dnia 1 kwietnia 2026 r., (znak: II.510.158.2026.DC), dotyczące stosowania środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu obowiązków organu samorządowego pochodzącego z wyboru, uprzejmię przedstawiam następujące stanowisko.

Zgodnie z art. 276 k.p.k. „Tytułem środka zapobiegawczego można zawiesić oskarżonego w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu albo nakazać powstrzymanie się od określonej działalności lub od prowadzenia określonego rodzaju pojazdów, lub zakazać ubiegania się o zamówienia publiczne na czas trwania postępowania”. Wskazany środek zapobiegawczy stosuje sąd, a w postępowaniu przygotowawczym także prokurator (art. 250 § 4 k.p.k.).

Kształt środków zapobiegawczych stanowi przedmiot licznych dyskusji prowadzonych od początku uchwalenia Kodeksu postępowania karnego z dnia 6 czerwca 1997 r. Oprócz postulatów zmian w obszarze najsurowszego środka zapobiegawczego, jakim jest

tymczasowe aresztowanie, zwraca się również uwagę na poważne konsekwencje stosowania przez prokuratora środka zapobiegawczego, o którym mowa w art. 276 k.p.k., związane z natychmiastową wykonalnością tego rodzaju orzeczenia.

Analizując potrzebę zmiany wskazanego przepisu należy na wstępie wskazać, że *„Z istoty swojej przepisy procedury karnej przewidują możliwość wydawania w toku postępowania przygotowawczego i sądowego szeregu orzeczeń, zarządzeń i poleceń, zmierzających do wyjaśnienia okoliczności sprawy oraz zebrania i zabezpieczenia dowodów, mających służyć wykryciu sprawcy przestępstwa. Wydane postanowienia nie mają charakteru ostatecznego, bowiem służą zapewnieniu prawidłowego toku postępowania karnego. Taką rolę spełniają w szczególności przewidziane w kpk środki zapobiegawcze (art. 249 § 1 w zw. z art. 258 kpk)”* (postanowienie TK z dnia 10 stycznia 2001 r. SK 2/00). W innym orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny wskazał, że *„za zbyt daleko idące należy uznać twierdzenie, zgodnie z którym z funkcji procedury karnej wynika, że osoba niewinna nie powinna być poddawana wynikającym z niej dolegliwościom. Celem unormowań procedury karnej jest takie ukształtowanie postępowania, aby odpowiedzialności karnej, skonkretyzowanej w przepisach prawa materialnego, podlegały wyłącznie osoby, które rzeczywiście dopuściły się czynu przestępnego. Biorąc jednak pod uwagę, iż stwierdzenie, że dana osoba nie może być uznana za sprawcę przestępstwa, nastąpić niekiedy może dopiero po przeprowadzeniu postępowania sądowego, **należy przyjąć dopuszczalność (i konieczność) poddania "dolegliwościom" wynikającym z procedury karnej osoby, która nie jest sprawcą czynu zabronionego”*** (postanowienie TK z dnia 20 czerwca 2005 r. Ts 118/04).

Nie negując zatem potrzeby sięgania po środki zapobiegawcze należy mieć na uwadze, że stosowane są one wobec osoby korzystającej z domniemania niewinności. Zgodnie bowiem z art. 42 ust. 3 Konstytucji RP *„Każdego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu”*.

W związku z tym należy uznać, że stosowanie środków zapobiegawczych, ingerujących w prawa i wolności człowieka, nie powinno pociągać za sobą dolegliwości większej niż to jest konieczne z uwagi na potrzebę zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, a wyjątkowo także z uwagi na potrzebę zapobiegnięcia popełnieniu przez oskarżonego nowego, ciężkiego przestępstwa (art. 249 § 1 k.p.k.).

Na tle nieizolacyjnych środków zapobiegawczych wyróżnia się środek, o którym mowa w art. 276 k.p.k. W przypadku wskazanego środka konieczność jego natychmiastowego wykonania, na etapie postępowania przygotowawczego, nie jest wpisana niejako *implicite* w jego istotę. Realizacja celów, o których mowa w art. 249 § 1 k.p.k., może niejednokrotnie nastąpić także w sytuacji, gdy postanowienie prokuratora stanie się wykonalne po jego uprawomocnieniu a zatem po umożliwieniu podejrzanemu poddania tego rozstrzygnięcia kontroli sądowej, która stanowi dla niego istotną gwarancję poszanowania przynależnych mu praw (art. 252 § 2 k.p.k.).

Z opisanych wyżej względów w Ministerstwie Sprawiedliwości podjęto prace koncepcyjne nad przygotowaniem regulacji, stosownie do których postanowienie prokuratora o zastosowaniu środka zapobiegawczego, o którym mowa w art. 276 k.p.k. będzie, co do zasady, wykonalne z dniem uprawomocnienia.

Jeżeli prowadzone w Ministerstwie Sprawiedliwości konsultacje potwierdzą zasadność zmiany art. 276 k.p.k., na właściwym etapie procesu legislacyjnego projekt ustawy nowelizującej ten przepis zostanie udostępniony także RPO.

Odnosząc się do wystąpienia RPO należy zwrócić uwagę, że Ministerstwo Sprawiedliwości nie dostrzega potrzeby odrębnego (preferencyjnego) traktowania piastunów organu samorządowego pochodzącego z wyboru. Problematyka wydaje się bowiem w równym lub co najmniej zbliżonym stopniu dotyczyć przedsiębiorców czy innych obywateli. Zapatrywanie, że stosowanie środków zapobiegawczych, ingerujących w prawa i wolności człowieka, nie powinno pociągać za sobą dolegliwości większej, niż to jest konieczne, dotyczy z całą pewnością każdej osoby, bez wyjątku.

Z tego względu **Ministerstwo Sprawiedliwości rozważa powszechne uzależnienie wykonalności postanowienia prokuratora o zastosowaniu środka zapobiegawczego z art. 276 k.p.k. od jego prawomocności.**

Rozważana przez Ministerstwo Sprawiedliwości zmiana przepisów Kodeksu postępowania karnego, choć nie stanowi pełnej realizacji postulatów Pana Rzecznika, to jednak w istotnym zakresie wychodzi mu naprzeciw.

Jeżeli natomiast Pan Rzecznik dostrzega niezgodność obowiązujących obecnie regulacji z przepisami Konstytucji RP może skierować do Trybunału Konstytucyjnego stosowny

wniosek o zbadanie czy taka niezgodność występuje.

Z wyrazami szacunku

Arkadiusz Myrcha

Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/